

Детаљи сусрета помоћника америчког државног секретара Данијела Фрида са приштинским званичницима неће бити познати одмах, али је после јучерашњег одбијања косовског председника и премијера Фатмира Сејдијуа и Хашима Тачија да прихвате план од шест тачака, који је постигнут између Београда и УН, јасно да имају пуну подршку Сједињених Америчких Држава. Али као и у свакој причи, ђаво лежи у детаљима, а изјаве са приштинске конференције за новинаре обилују наговештајима могућих решења.

Високи званичник америчког Стејт департмента после састанка са Сејдијуом и Тачијем дипломатски је оставио влади Косова да саопшти одлуку да ли ће прихватити план од шест тачака УН, подвлачећи да се влада САД консултовала са „владом Косова као са владом независне и суверене државе”.

„Влада Косова је влада суверене државе која треба да саслуша друге, али да сама одлучује о интересима своје државе”, рекао је јуче Фрид на конференцији за новинаре у Приштини дајући пуну подршку владајућој гарнитури.

Сејдију и Тачи су рекли да институције Косова остају при ставу да је план од шест тачака генералног секретара УН неприхватљив. „То смо пренели и Фриду”, рекао је Сејдију додајући да се Приштина заузима за што брже успостављање мисије ЕУ под условима који су утврђени у уставу Косова, плановима међународног посредника Мартија Ахтисарија и плановима ЕУ из фебруара.

Косовски председник и премијер су закључили да „дубоко верују у подршку САД и ЕУ”.

Данијел Фрид је ипак оценио да је план о шест тачака „привремено решење” и да САД остају при својој подршци и пријатељству према влади Косова.

Амерички дипломата се уз то заузео за што брже успостављање мисије Еулеск на целом Косову и нагласио да то треба да се догоди у сарадњи са косовском владом.

Државни секретар у Министарству за Косово и Метохију Оливер Ивановић рекао је за „Политику” да није сигуран да је Фридова посета Приштини покушај да се косовско руководство убеди да прихвати план УН за реконфигурацију Унмика.

„Мислим да и неким великим силама не одговара да се кроз афирмацију плана од шест тачака ојача улога Унмика, пошто реконфигурација мисије УН подразумева и смањење броја и истовремено јачање утицаја”, каже Ивановић и истиче да ипак Унмик остаје и да то многи нису предвидели када су одлучили да признају Косово.

Уколико одговор из Приштине остане тврдо „не” игнорисања понуђеног плана Бан Ки Муна, о томе како ће изгледати даљи кораци наговестио је јуче заменик помоћника државног секретара САД Стјуарт Џонс.

С обзиром на то да су САД разумеле да против размештања Еулеска нису ни Београд ни Приштина, а да је Приштина само против споразума од шест тачака које је Београд усагласио са УН, САД су спремне на распоређивање Еулеска без председничког саопштења Савета безбедности УН.

У интервјуу агенцији Бета, Џонс је рекао да председничко саопштење СБ УН, на коме инсистира Београд, није предуслов за размештање Еулеска на Косову, за који би желели да почетни оперативни капацитет достигне до децембра, а пун капацитет до пролећа.

Поводом српског става (који је један од три услова за распоређивање Еулеска) да се о томе постигне сагласност у СБ УН, Џонс је рекао да би то „било добро али да то за САД не представља предуслов”.

Ово решење, међутим, осим противљења сталних чланица СБ Русије и Кине носи са собом велики ризик због тога што српски државни врх тврди да нема намеру да одустане од договора са УН и својих услова о распоређивању Еулекса (да се поштује Резолуција 1244, да мисија буде статусно неутрална и да не примењује Ахтисаријев план), тако да је велико питање како би се мисија ЕУ уопште распоредила у деловима Косова и Метохије са већинским српским становништвом.

Што би, наравно, уколико мисија не би била распоређена силом (а до сада су се сви међународни званичници оглађивали од таквог сценарија) значило да би у српским срединама и даље остао Унмик. То би, барем док је присутан садашњи број и састав припадника Унмика, значило легализовање садашње поделе на терену.

Поделе се, међутим, у Приштини плаше и у другој варијанти, уколико њихови лидери без корекција прихвате понуђени план. Опозиција на Косову и Метохији, која је изузетно јака, зато захтева да њихови лидери траже гаранције да прихватање плана не значи поделу и губитак формалног суверенитета Косова на северу.

Косовски председник и премијер изложени су веома јаком притиску три опозиционе странке (од којих странка Рамуша Харадинаја има јаку инфраструктуру, странка Неџата Дација бројно чланство, а странка Баџета Пацолија велики новац), као и покрета „Самоопредељење” Албина Куртија.

С друге стране, у Приштини врата нису затворена за преговоре, иако о њима није било речи на конференцији за новинаре у Приштини.

Бивши косовски премијер и председник Социјалдемократске партије Агим Чеку јуче је рекао да је од представника косовске владе сазнао да би став Приштине могао да се промени ако се промени садржај плана, што би значило да би ускоро могао да буде понуђен неки нови план. „Нови план је покушај да се успостави трећи ниво власти на Косову и иницира нови преговарачки процес, а то све наводи на идеју о територијалној подели Косова”, сматра Чеку.

Опозиција у Приштини тражила је да косовски лидери јасно саопште о чему се преговара са међународним представницима. Међутим, ни српска јавност није упозната са планом

Пише: Биљана Митриновић
уторак, 18 новембар 2008 15:51

који је договорен са УН, па се до сада сви медији позивају на наводни документ који је прошле недеље објавио приштински дневник „Зери“ а односи се на полицију, царину, правосуђе, саобраћај и заштиту културне баштине.

Став Данијела Фрида о „споразуму у шест тачака“ као о привременом решењу и подршци коју Приштина може и даље да очекује од САД, међутим, може да укаже на то да би под одређеним условима Сејдију и Тачи могли и да прихвате понуђено решење, с тим да имају договорен и разрађен редослед потеза у будућности и подршку САД да ће се тако и одвијати.

Заговорници ове тезе тврде да један амерички званичник тако високог ранга не би потезао толики пут само да би констатовао да од понуђеног договора нема ништа.

С обзиром на то да међународна заједница, а нарочито САД, имају велики утицај на Приштину, процењује се да је јучерашња посета предузета како би се нашао модус да Сејдију и Тачи прихвате понуђени план, а да се не изложе претерано оштрој критици опозиције. Фридова формулација о споразуму као „привременом решењу“ могла би бити у тој функцији. Стога се претпоставља да је на јучерашњем састанку могло бити речи и о томе како да се релативизују нека решења и прихвати понуђени план.

У преговорима косовских званичника са дипломатама западних чланица Контакт групе током прошле недеље није пронађено решење, а косовски лидери су били изненађени тиме што их америчка амбасадорка у Приштини Тина Кајданау није подржала у одбијању плана и што је њен став овог пута био сличан ставовима осталих западних земаља – да се план о распоређивању мисије ЕУ прихвати.

(Политика, 18.11.2008)